

„SĂ NU UITĂM NICICÂND SĂ IUBIM MUZICA”

Martha Eșanu

Motto: „Muzica este un răspuns căruia nu i s-a pus nici o întrebare”.

Nichita Stănescu

Spre sfârșitul anului 2022, Editura SAGA din Israel a oferit cititorilor foarte interesantul volum „GÂNDURI DESPRE MUZICĂ” editat de Adrian Grauenfels, poet și scriitor israelian, traducător din limba ebraică..

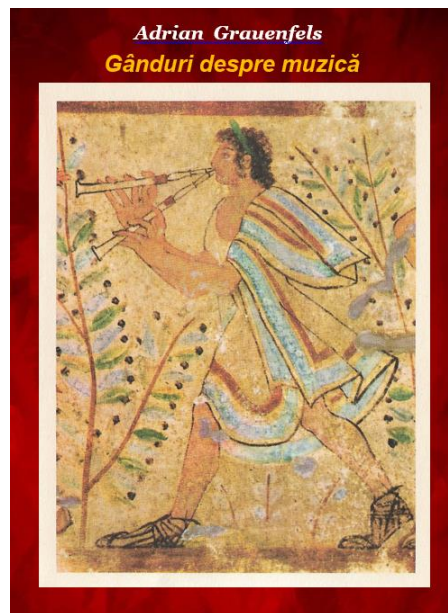
Originar din România. Adrian Grauenfels s-a născut la București în ziua de 2 noiembrie 1946. A absolvit Institutul de Construcții din orașul natal în 1970 și a emigrat în Israel în 1972 stabilindu-se în orașul Rishon Letzion.

În paginile intitulate „Un continuum identitar” Adrian Lesenciuc subliniază: „Adrian Grauenfels este un risipitor de sine pentru alții și un exotic constructor de spații poetice de care se leagă biografii exterioare și interioare. Vocea sa are individualitate și forță (...)

Volumul “Continuum” conține poemele lui Adrian Grauenfels și în final poemul Kaddish, un imn de înălțat după lupta cu îngoiala”.

Împreună cu un colectiv de intelectuali (dr. Sofia Gelman-Kiss, Adriana Ausch, Maria Sava, Mary Springfels, Cristina Enescu Aky, Amalia Achard, Michael Talbot, Adrian Lesenciuc) a realizat acest volum ce trece în revistă 2500 de ani de muzică și are marele merit de a permite, în paralel, și audiții muzicale ale unor exemplificări legate de textul parcurs. Punerea în comun,

alăturarea lectură-exemplificare audio-video, prezentată, cred, în premieră într-un astfel de format livresc, este o inovație deosebită ce captivează total atenția cititorului transformându-l și într-un ascultător pasionat.

Editorul volumului prezintă următoarele etape din istoria muzicii și perioadele aferente lor: muzica medievală (476 e.n.-1400 e.n.), renașterea (1400-1600), barocul (1600-1750), clasicismul vienez (1750-1820), perioada romantică (1820-1900), muzica impresionistă (1875-1925), școlile naționale paralel cu muzica serială (dodecafonică) (cca.1950) și muzica contemporană, până în prezent.

“Muzica este cea mai puternică dintre arte. Ea e strâns legată de istoria umană, de poezie, de armonie, de legende și de folclor. Revelația muzicii este o mare bucurie estetică care poate produce fascinație și extaz”, scrie Adrian Grauenfels în “Nota editorului”.

Amplul periplu muzical propus începe, firesc, cu muzica Egiptului antic, știut fiind că din timpuri străvechi muzica a fost o parte importantă a culturii egiptene.

Editorul relevă și faptul că Biblia ebraică menționează unele instrumente muzicale folosite de evrei în Antichitate. Aceasta mi-a readus în gând spusele reputatului muzicolog Iosif Sava (z.l) care menționa că la originea scrierilor sale stau “Harpiștii regelui David” și “Muzicanții lui Chagall” care sunt în el încă din anii copilăriei ieșene. *“De la ei îmi vin toate patimile, fanteziile, tristețile, scepticismele dar și luciditățile...”* afirma Iosif Sava...

Îmi place să cred că și “Gândurile despre muzică” ale lui Adrian Grauenfels au aceleași origini iudaice.

Este posibil ca muzica egipteană să fi avut un impact semnificativ asupra dezvoltării muzicii grecești care la rândul ei a fost importantă pentru muzica europeană timpurie și medievală. Și astfel vedem cum, de-a lungul istoriei, culturile popoarelor lumii s-au interpătruns, s-au influențat reciproc și au stat la baza civilizației pe planeta noastră.

Muzica cuprinde un teritoriu vast care pentru a fi cunoscut trebuie cercetat și tocmai această cercetare stă la baza volumului de față..

Apreciez în mod deosebit vasta muncă de documentare realizată de întregul colectiv de autori pentru a prezenta cititorilor lor un atât de bogat volum de informații privind 2500 de ani de muzică în diferite spații geografice de pe întregul glob.

Timp de secole muzica, produsă prin vibrația aerului, a fost transmisă de la o generație la alta pe cale orală. Muzica poate fi vocală (vocea umană), instrumentală, produsă electronic, sintetizată sau o combinație a celor trei.

Notele muzicale sunt o reprezentare grafică a sunetelor muzicale și se folosesc la notația în scris a pieselor muzicale. Ele

reprezintă pentru muzică ceea ce literele reprezintă pentru vorbire. Prin locul ocupat pe portativ notele marchează înălțimea sunetelor de la grav la acut. Muzica este creată din combinații între diverse note și nu din sunete pure. Vocea umană este sunetul natural creat de cele două corzi vocale ale omului și modulat în gât, gură și cavitățile nazale.

Dr. Sofia Gelman Kiss în “Proprietățile sunetului în corelație cu etapele stilistice ale muzicii” relevă cele patru calități simultane ale sunetelor: înălțimea, durata, intensitatea și timbrul. Combinația sunetelor de diverse înălțimi generează melodia iar înșiruirea diverselor sunete cu durată diferită conturează ritmul. Diferențierea de intensitate crează dinamica iar timbrul împrumută lucrării orchestrația. În momentul în care sunetul este perceput de auditori toate cele patru caracteristici ale sunetului, menționate deja, sunt prezente simultan.

Instrumentele muzicale sunt foarte diverse și, de-a lungul timpului, au evoluat foarte mult. Ele pot fi clasificate în instrumente de coarde, de suflat și de percuție. Materialele din care sunt confecționate instrumentele muzicale, modul lor de construcție și îndemânarea

artistului care le construiește sau le folosește diferențiază un instrument oarecare de unul de excepție.

Vioara, cel mai răspândit instrument muzical cu coarde, a apărut în nordul Italiei în prima jumătate a secolului al XVI-lea. Primele ei descrieri ca instrument și ca mod de folosire se găsesc într-o lucrare publicată la Lyon în anul 1556. Prima vioară cu 4 coarde a fost construită în 1555 de către Nicola Amati. Cea mai veche vioară, existentă astăzi în lume, a fost construită de Amati în 1564, la Cremona.

Dintre maeștrii constructori de viori de la Cremona îl nominalizăm și pe Antonio Stradivarius (1644-1737) care a fost ucenicul lui Amati. El a construit cca. 1116 instrumente cu coarde (viori, viole, violoncele, chitare) din care 960 de viori. Astăzi în lume mai există cca. 650 de instrumente construite de el din care 500 de viori. Mari soliști cunoscuți în lumea întreagă au folosit sau folosesc și în prezent în cariera lor instrumente purtând marca Stradivarius și anume: Yo-Yo Ma, Julian Lloyd Webber, Mstislav Rostropovici, Itzhak Perlman, Viktoria Mullova, etc.

Cunoscuți lutieri au fost și francezul M. Chanot-Chardon și italienii din familia cremoneză Guarneri. Posesori de viori Guarneri, soliști de succes sunt: Salvatore Accardo, Jascha Heifetz, Joseph Joachim, Leonid Kogan, Eugene Ysaye, Pinchas Zuckerman, Henryk Szeryng, Itzhak Perlman.

În secolul al XIX – lea un virtuoz al viorii a fost Niccolò Paganini (1782-1840), un compozitor italian ce a revoluționat tehnica violonistică. Lucrările sale au inspirat mulți compozitori de renume precum: Franz Liszt, Robert Schumann, Johannes Brahms, Serghei Rahmaninov. Între anii 1828-1832

Paganini a concertat cu deosebit succes la Viena, Paris, Londra și în Scoția. Pe vioara preferată a lui Paganini a concertat cu mare succes Sir Yehudi Menuhin, elevul și prietenul marelui compozitor George Enescu.

Alt instrument muzical foarte cunoscut este pianul. Povestea sa începe în secolul al XII-lea cu monocordul cu clape. Primul său strămoș, completat ulterior cu mai multe coarde, a fost clavicordul. Un instrument muzical premergător pianului a fost clavecinul dar acesta nu avea posibilitatea de gradare a intensității sunetelor. În jurul anului 1700 s-a construit la Padova instrumentul muzical numit pianoforte. Principiul său de funcționare permitea obținerea unui sunet variat și clar, mai lung sau mai scurt în funcție de cel ce acționa clapele.

Cele mai cunoscute firme din lume, producătoare de pianuri, au fost: Steinway and Sons (SUA, Germania), C. Bechstein, Bluthner (Germania), Bosendorfer (Austria), Yamaha, Kawai (Japonia), Petrof (Cehia), Fazioli (Italia).

Instrumentele de suflat au, în construcția lor, un tub acustic din lemn, metal sau bachelită prevăzut cu perforații ce pot fi obturate sau nu.

Tuba este un instrument muzical de suflat, cu lungimea de un metru, construit din alamă. Produce sunetele cele mai joase dintre toate instrumentele de alamă ale orchestrelor simfonice și ale fanfarelor.

Flautul este cel mai vechi instrument muzical Piculina sau piccolo, este un instrument ce seamănă cu-n mic flaut și emite sunete din registrul acut.

Oboiul este un instrument muzical de suflat cu ancie dublă. Are un sistem complex de clape pentru acoperirea cromatică a

întinderii sale. Acesta este confecționat din lemn de merișor, abanos și uneori din lemn de trandafir. În orchestra simfonică oboiul dă tonul.

Fagotul este și el un instrument de suflat din lemn, cu ancie dublă. În biserici se folosește orga, un instrument muzical complex, de mari dimensiuni, confecționat din țevi de metal de diferite lungimi și diametre. În perioada barocă Handel, Camille Saint-Saen și toți compozitorii din familia Bach au scris compoziții deosebite pentru orgă. Compozitorul Cesar Franck a scris prima simfonie franceză de orgă.

În ceea ce privește instrumentele de percuție, sunete puternice se obțin prin lovirea unor membrane subțiri întinse pe suport (tobe, timpan) sau talgere de metal. Instrumentele de percuție se clasifică în membranofone (cu membrană), de exemplu: tabla indiană, și ideofone (fără membrană), de exemplu: clopotul. Dintre instrumentele muzicale de percuție menționăm: castanietele, clopotele tubulare, marimba, tamburina, toba, timpanul, xilofonul.

Formațiile muzicale, membrii orchestrelor sau ai corurilor se coordonează între ei sub conducerea dirijorului care le indică tempoul și dinamica compoziției muzicale interpretate. Printre marii dirijori, personalități cunoscute în întreaga lume, se numără: Herbert von Karajan, Leonard Bernstein, Bruno Walter, Sergiu Celibidache, Sir Georg Solti, Riccardo Muti, Zubin Mehta, Sir John Eliot Gardiner, Daniel Barenboim, Claudio Abbado, Seiji Ozawa.

Deseori, dirijorii erau și compozitori. În această categorie se încadrează: Richard Wagner, Hector Berlioz, Franz Liszt, Gustav

Mahler. Felix Mendelssohn a fost primul dirijor care a folosit o baghetă de lemn.

Adrian Grauenfels are o conexiune specială cu muzica fapt ilustrat de gândurile și impresiile sale, incluse în volumul „Gânduri despre muzică” și care se referă la muzica islamului, muzica renașterii, muzica barocului, la operă ca o artă în sine, etc..

Opera este un gen muzical de amploare ce combină muzică și dramă pe baza unui libret care este textul acțiunii. Ea se compune din uvertură, arii și interludii (fragmente muzical-orchestrale între pauzele dintre scene) și este interpretată de soliști, cor și orchestră. A apărut în Italia, în jurul anului 1600, din dorința de a reînvia tragedia antică.

Prima operă, a fost compusă în Italia de către Claudio Monteverdi în anul 1607, la curtea din Mantua și poartă titlul „Orfeu”. În funcție de subiectul tratat vorbim de operă seria (subiect tragic) sau de operă buffă (comedie).

În perioada barocului dintre compozitorii de operă s-au remarcat: Lully, Rameau, Haendel. În perioada clasicismului vienez opere de succes au scris Haydn și Mozart.

Dintre compozitorii de operă italieni s-au remarcat: Verdi, Puccini, Rossini, Bellini, Donizetti, Leoncavallo, Mascagni iar dintre cei francezi: Bizet, Berlioz, Massenet, Gounod. Beethoven a compus o singură operă și anume „Fidelio”. În Germania s-au remarcat următorii compozitori de operă: Gluck, Offenbach, Wagner iar în Rusia: Mussorgsky, Ceaikovski.

Muzica din vremea lui Shakespeare este prezentată, în acest volum, de către Mary Springfels.

William Shakespeare a folosit în piesele sale muzica vocală pentru a evoca starea de spirit și în același timp pentru a oferi

comentarii ironice asupra intrigii sau a personajelor. Tipurile de muzică vocală apărute în piesele sale sunt: serenade, rondouri, dansuri, muzică de atmosferă. Deasemenea a folosit frecvent cântece populare și balade. În piesele marelui Will întâlnim și toate tipurile de muzică instrumentală.

Pe lângă cele menționate anterior, volumul de față prezintă numeroase pagini despre mari compozitori și dirijori, pagini semnate de Adrian Grauenfels, dr, Sofia Gelman Kiss, Maria Sava, Adriana Ausch. Vă recomand cu căldură să le parcurgeți la lectura cărții.

Volumul „Gânduri despre muzică” editat de Adrian Grauenfels, este o autentică enciclopedie și are un pronunțat rol educativ...

În Iașul studenției mele, în anii `60 - `70 ai secolului XX, mult regretatul nostru prieten Liviu Moscovici (z.l.) găzduia, la Biblioteca Județeană “Gheorghe Asachi” întâlnirea săptămânală “Prietenii muzicii” la care invitat permanent era prof. univ. George Pascu, titularul catedrei de “Istoria muzicii” de la Conservatorul ieșean. Acesta vorbea ascultătorilor, în majoritatea lor tineri dornici de instruire, despre muzică însoțindu-și prelegerile cu exemplificări riguros selectate.

Enciclopedia lui Adrian Grauenfels ne face să redescoperim farmecul și frumusețea muzicii și, prin toate rândurile și gândurile cuprinse în ea, amintește de trecutele prelegeri de la Iași și ne îndeamnă „SĂ NU UITĂM NICICÂND SĂ IUBIM MUZICA” fiindcă muzica ne înobilează gândul și sufletul, ne face mai buni și mai indulgenți cu cei din jurul nostru, ne face să înțelegem și să apreciem viața la justa ei valoare.

Admirabile cuvinte-omagiu la adresa autorului și editorului volumului sunt creionate de Adrian Lesenciuc în finalul articolului „Un continuum identitar” (p. 297)

„Adrian Grauenfels este o voce a conștiinței unui popor și a unei faze a civilizației postmoderne, cosmopolite, bulversante și indiferente. E o voce a unui continuum spațio-temporal în secțiune sincronică și în tăietură diacronică deopotrivă asumându-și identitatea, soarta națiunii, istoria ei ca istorie personală. „Eu, de șase ori emigrant”, de pildă, descrie fluxul emigrării neamului ca parte a istoriei personale, din Canaan în Egipt, înapoi în Iudeea, pe Rin, în Făgăraș și din nou spre țara Israel / cât o măslină pe hartă / veche cât arca lui Noe / tânără ca un porumbel desenat de Picasso/ așteptând pacea / care tot nu vine”.

Epilogul aparține tot gândurilor despre muzică: „Muzica este bucurie, iubire, plăcere și extaz... Restul este tăcere”.

